

Spreek je

BUURTAAL!

Sprich deine

NACHBARSPRACHE!

Dit project is mede mogelijk gemaakt door:
Das Projekt wurde ermöglicht durch:

Ministerium für Wirtschaft, Innovation,
Digitalisierung und Energie
des Landes Nordrhein-Westfalen

Niedersächsisches Ministerium
für Bundes- und Europaangelegenheiten
und Regionale Entwicklung

≡ provincie
Gelderland

ALGEMENE HANDLEIDING

INHOUDSOPGAVE

	PAGINA
1. INLEIDING	2
2. DOELSTELLINGEN	2
3. MATERIAAL	3
3.1 PRAATPLATEN	3
3.2 WOORDKAARTEN	4
3.3 WERKBLADEN	5
3.4 ONLINE SPELLEN	7
3.5 LIEDJES EN VERSJES	8
3.6 TAALTAKEN	9
4. VOORBEELDEN PLANNING	10
4.1 VOORBEELD LESPLANNING	10
4.2 VOORBEELD THEMAPLANNING	11
5. SUGGESTIES VOOR EEN UITWISSELING MET EEN PARTNERSCHOOL	13
5.1 HET VINDEN VAN EEN PARTNERSCHOOL	13
5.2 ACTIVITEITEN OP AFSTAND	14
5.3 ACTIVITEITEN TIJDENS EEN SCHOOLBEZOEK	15
6. BRONVERMELDING	18
6.1 DE MAKERS	18
6.2 BRONNEN	18
7. EXTRA WERKVORMEN	19
7.1 SPELEN MET WOORDEN	19
7.2 LUISTEREN	20
7.3 GESPREKKEN VOEREN	20

1. INLEIDING

Spreek je buurtaal is een project waarbij basisscholen in de grensregio elkaars taal en cultuur leren kennen. Het project is in 2016 gestart en het project heeft een looptijd van vier jaar.

In totaal 33 scholen in de Achterhoek, Twente, Nordrhein-Westfalen en Niedersachsen geven de komende jaren lessen in hun buurtaal.

Daarbij gaan de scholen onder andere partnerschappen aan met scholen aan de andere kant van de grens. Op die manier leren ze op een doeltreffende en leuke manier elkaars taal en cultuur.

Het project is mede mogelijk gemaakt door het Europees subsidieprogramma INTERREG V A.

Bureau NVT heeft het lesmateriaal, de taken en een portfolio voor het onderwijzen en leren van Nederlands en Duits als buurtaal gemaakt. De praatplaten zijn gemaakt door Tekenteam.

Dit lesmateriaal mag niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden.

November 2020

2. DOELSTELLINGEN

Het Europees Referentiekader voor Vreemde Talen (ERK) vormt de basis van de doelstellingen, lessuggesties, bijbehorende taken en het portfolio. Het doel van het lesmateriaal is het opbouwen en uitbreiden van een basiswoordenschat Nederlands/Duits als Buurtaal. Daarnaast kunt u met het materiaal de communicatieve taalvaardigheid van de leerlingen ontwikkelen.

De streefdoelen en het lesmateriaal zijn opgedeeld:

- per vaardigheid → luisteren, spreken, gesprekken voeren, lezen en schrijven
- per ERK-niveau → pré A1 – A1 – A2

3. MATERIAAL

In deze map vindt u voorbeeldmateriaal, zoals praatplaten, woordkaarten, werkbladen, spelletjes, liedjes en taaltaken bij de volgende thema's.

1. Dit ben ik
2. Lichaam en kleding
3. Hobby's
4. Op school
5. Op de markt
6. Dieren
7. Eten en drinken
8. Hier woon ik
9. Feest vieren
10. Op vakantie

3.1 PRAATPLATEN

Bij ieder thema vindt u een bijbehorende praatplaat. Deze kan op groot formaat worden afgedrukt (zie mapje *drukbestanden praatplaten*).

Op iedere praatplaat vindt u:

- de basiswoordenschat van het thema

Met de praatplaat kunt u de woordenschat van het thema introduceren. Laat de leerlingen eerst naar de praatplaat kijken en vertellen welke woorden ze al kennen (activeren van de woordenschat). Schrijf deze woorden eventueel in een woordveld op een groot vel papier.

Vertel daarna wat er op de praatplaat gebeurt. Dit kan ik korte zinnen, maar u kunt er ook een verhaaltje bij verzinnen, zoals bij het voorbeeldverhaal van thema 1. Dit voorbeeldverhaal is op 3 niveaus geschreven (Pré A1, A1 en A2). De praatplaten kunnen dan ook voor de verschillende niveau- en leeftijdsgroepen gebruikt worden.

- communicatieve situaties

Er gebeurt van alles op de praatplaten. U kunt dat tijdens het verhaal benadrukken. Natuurlijk kan de praatplaat ook later in het thema aan bod komen. Laat de leerlingen bijvoorbeeld de scene spelen of er een kort verhaal bij bedenken. En tijdens een evaluatie kunt u de praatplaat onder andere gebruiken als gespreksstarter.

3.2 WOORDKAARTEN

De gemaakte woordkaarten¹ horen bij de basiswoordenschat voor het vreemdetaalonderwijs. Ze zijn gemaakt op A4-formaat, zodat u ze in de klas kunt ophangen. Ook tijdens een klassikale activiteit zijn ze groot genoeg om door alle leerlingen goed gezien te worden.

Onder iedere illustratie staat het woordbeeld. Bij de zelfstandige naamwoorden staat uiteraard ook het lidwoord. In het Nederlands is het lidwoord "het" steeds blauw gekleurd. Op die manier leren de leerlingen sneller het verschil tussen woorden met "de" en "het".

Leerlingen op pré A1-niveau zullen de woorden nog niet bewust letter voor letter lezen, maar ze zullen het globale woordbeeld wel snel herkennen.

Het is van belang om de woordenschat voor alle niveaus zo zichtbaar mogelijk te maken. Een van de kenmerken van leerlingen op A1- of A2-niveau is dat zij nog afhankelijk zijn van (auditieve of visuele) hulp. Zij hebben de woorden nog niet continu paraat. Met de volgende tips kunt u uw leerlingen nog beter visueel ondersteunen.

- Print de woordkaarten en hang deze gedurende het thema aan de woordmuur of in de taalhoek.
- Gebruik de illustraties van de woordkaarten om een woordenschriftje te maken, waarin de leerlingen moeilijke woorden kunnen opzoeken.
- Gebruik de woordkaarten om de uitleg van bepaalde opdrachten te visualiseren.

Met de woordkaarten oefent u de woordenschat, maar de kaarten kunt u uiteraard ook inzetten voor het oefenen van de communicatieve vaardigheid van de leerlingen. In *hoofdstuk 7* vindt u een aantal extra werkvormen waarbij u de woordkaarten kunt gebruiken.

¹ De afbeeldingen op de woordkaarten zijn afkomstig van Clic images 2.0 van Réseau Canopé (<http://www.cndp.fr/crdp-dijon/clic-images/>). U kunt via deze (Franstalige) website uw woordkaarten, indien gewenst, in dezelfde stijl aanvullen.

3.3 WERKBLADEN

De werkbladen kunt u direct gebruiken in de les. Bovenaan ieder werkblad staan het ERK-niveau (pré A1, A1 en A2) en het can do-statement.

Rechts bovenaan vindt u ook voor welke vaardigheid het werkblad is bedoeld:

Luisteren

Lezen

Spreken

Gesprekken voeren

Schrijven

U kunt de werkbladen direct in uw klas bij het bijbehorende thema gebruiken, maar veel van de activiteiten zijn heel goed aan te passen een van de andere thema's. We hopen dat de vele voorbeelden u voldoende inspiratie geven om een groot deel van uw lessen vorm te geven.

De oefeningen op de werkbladen bestaan uit:

woordenschatoefeningen

De leerlingen leren de woordenschat zowel passief als actief te gebruiken. Zorg ervoor dat u de nodige woorden vooraf activeert. Dit kan door een kort woordspelletje (*hoofdstuk 7*) te doen of een oefening met een woordschema.

communicatieve werkvormen

Dit kunnen *luisteroefeningen* zijn waarbij de leerlingen bijvoorbeeld woorden moeten herkennen in een korte tekst.

U vindt hier ook *gespreksoefeningen* (bv. Zoek iemand die...). Deze bestaan altijd uit 2 versies (voor leerling A en leerling B).

Alle oefeningen zijn gebaseerd op de beschreven can do-statements uit het *taalportfolio*.

Veel *spreek- en schrijfoefeningen* kunnen op meerdere niveaus worden uitgevoerd. U kunt deze zeker inzetten bij heterogene klassen.

spelletjes

Bordspelletjes werken heel motiverend. Leerlingen oefenen op een ontspannen manier aan hun woordenschat en communicatieve vaardigheid.

In de map vindt u een paar sjablonen van bordspellen, die u bij ieder thema kunt gebruiken. U hoeft dan alleen kleine kaartjes toe te voegen, zoals bijvoorbeeld werkblad 6 van thema 3.

U kunt ook spelletjes laten spelen met de woordkaarten, zoals memory of kwartet. Met deze spelletjes kunt u chunks oefenen, zoals *alsjeblijft* en *dank je wel*, of *mag ik...?*

- Activeer aan het begin van de les kort de woordenschat die nodig is.
- Probeer tijdens de les zoveel mogelijk de doeltaal te gebruiken. Zorg voor een goede voorbereiding (schrijf de instructie eventueel uit).
- Denk goed na over de instructie. Zorg ervoor dat deze niet te lang of te ingewikkeld wordt. Oefeningen, spelletjes en taken die de leerlingen voor het eerst doen, kunt u klassikaal doen. Of doe 1 of 2 zinnen samen. Dat werkt vaak veel beter dan een wat langere mondelinge uitleg.
- U kunt eenvoudig differentiëren door leerlingen meer of minder ondersteuning te geven (bv. gebruik van woordschriftje). U kunt bij spreek- of schrijfoefeningen leerlingen met een hoger taalniveau wat meer laten produceren terwijl voor de andere leerlingen een antwoord van een woord voldoende kan zijn.

3.4 ONLINE SPELLEN

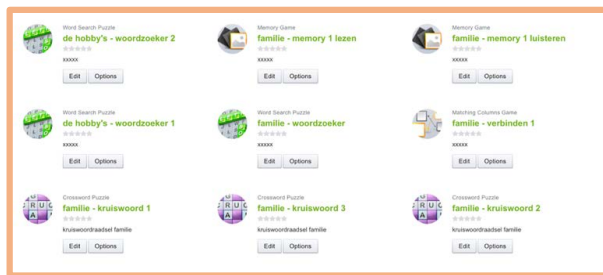
Op **Educaplay** en **Quizlet** vindt u online spelletjes bij de thema's. De spelletjes zijn ingedeeld op thema; de nummers komen overeen met de nummers van de thema's.

De spelletjes zijn vooral gemaakt om op een leuke manier de woordenschat te oefenen. Leerlingen kunnen de spelletjes makkelijk thuis spelen op laptop, tablet of telefoon.

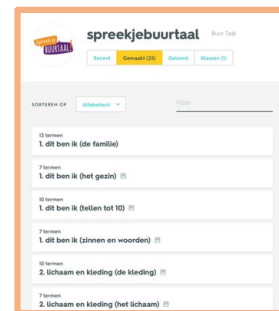
U kunt het best de spelletjes eerst klassikaal spelen op het digibord of met een klein groepje op de computer. Daarna kunnen de kinderen de spelletjes alleen spelen (bv. thuis of tijdens de herhalingsweek).

Vul deze accounts gerust aan, zodat u en uw collega's veel kunnen afwisselen.

Educaplay

Quizlet

3.5 LIEDJES EN VERSJES

Liedjes en versjes zijn een hele leuke manier om luistervaardigheid, woordenschat, uitspraak en spreekdurf te ontwikkelen.

De liedjes- en versjeskaarten van dit project zijn per thema ingedeeld. Bij elk thema zijn er liedjes op verschillende niveaus. U kunt de liedkaarten printen en in een liedmap stoppen. Deze kan gebruikt worden om af en toe de liedjes te herhalen of om de leerlingen zelf liedjes te laten kiezen.

Een aantal liedjes is gebaseerd op een traditionele melodie. Die staat dan op de liedkaart vermeld. Van de andere liedjes kunt u de melodie op de youtube-pagina terugvinden.

- Bespreek vooraf het thema met de leerlingen.
- Zorg ervoor dat de themawoorden geactiveerd zijn (bijvoorbeeld door een woordveld).
- Laat de leerlingen het lied een eerste keer horen en vraag welke woorden ze hebben herkend. Weten ze waar het lied over gaat? Gebruik eventueel plaatjes van woorden die in het lied voorkomen.
- Laat het lied nog een paar keer horen, waarbij de leerlingen steeds een stukje meezingen. Bv een zin die steeds wordt herhaald of het refrein.
- Oefen in een ritmisch tempo de zinnen van het lied. Als de leerlingen deze goed kunnen herhalen, maak dan af en toe een fout (kritisch luisteren).
- Niet elk lied hoeft in zijn geheel aangeleerd te worden. Soms is het meezingen van het refrein voldoende.
- Laat de liedjes regelmatig terugkomen in de les. Op deze manier oefenen de leerlingen woordenschat, uitspraak en het bevordert de *spreekdurf*.
Stop bijvoorbeeld alle liedkaarten in een map en laat de leerlingen af en toe een paar liedjes kiezen.

3.6 TAALTAKEN

De taaltaken in deze map zijn per thema ingedeeld. Per thema zijn drie voorbeeldtaken ontwikkeld die gekoppeld zijn aan een can do-statement op pré A1-, A1- of A2-niveau.

Bij de A-niveaus zijn de leerlingen, zoals eerder al gezegd, nog afhankelijk van ondersteuning. U mag de instructie in de eigen taal verduidelijken als dit nodig mocht zijn.

De voorbeelden van taaltaken² kunt u gebruiken om de communicatieve taalvaardigheid van uw leerlingen te evalueren. Uiteraard kunt u de voortgang van uw leerlingen ook evalueren door middel van observaties tijdens spelletjes en dialoogjes.

Registreer de vorderingen van de leerlingen in het portfolio. U kunt hierin de can do-statements aankruisen, maar ook de eigen ervaringen van de leerlingen een plaats geven.

² Meer taken voor het evalueren van Nederlands en Duits als Vreemde Taal zijn te vinden op het platform van de Taalunie [Mijn NVT](#) en bij [Nuffic](#).

INLEIDING

Begroet de kinderen en introduceer de woorden of de activiteiten die deze les aan bod komen. Dit kunt u doen door bijvoorbeeld:

- een filmpje te laten zien. De leerlingen beschrijven wat ze herkennen en zeggen waar het filmpje over gaat.
- voorwerpen te laten zien die met het thema te maken hebben. Zorg ervoor dat het een verrassing is, dan zijn de leerlingen nog meer gemotiveerd. Doe bijvoorbeeld bij het thema klasmateriaal eens vakantiespullen in uw schooltas. Als u aan het begin van de les de schooltas openmaakt, zullen de leerlingen meteen reageren.
- een liedje te laten horen over het thema.

KERN

Benoem kort het leerdoel. Gebruikt u een werkblad, dan staat dit bovenaan vermeld. Activeer daarna de reeds aangeleerde woorden en chunks die nodig zijn. Voeg tenslotte de nieuwe woorden toe. U oefent de woorden en structuren met korte werkvormen. Deze kunnen klassikaal, in groepjes of individueel worden uitgevoerd.

CHECK

U controleert aan het eind van iedere les klassikaal de woordenschat door de leerlingen korte opdrachten te geven. Observeer tijdens de *check* of het grootste deel van de klas de opdrachten goed uitvoert. Dan kunt u de volgende les van daaruit verder. Beheersen de leerlingen de vaardigheden of de woorden nog niet? Herhaal ze dan liever nog eens met een paar andere werkvormen. Een paar voorbeelden om kort klassikaal te evalueren:

- Juf zegt... (variatie op 'Simon says')
- Korte woordspelletjes (kwartet of memory)
- Een kwis over het onderwerp

AFSLUITING

Sluit iedere les af door met de leerlingen te bespreken wat ze hebben geleerd. Bespreek wat ze moeilijk, makkelijk, leuk of saai vonden. Dit mag op A1- en A2-niveau eventueel nog in de eigen taal van de leerlingen, aangezien ze zo leren reflecteren.

INSCHATTEN VAN DE BEGINSITUATIE

Start met de informatie die u heeft verkregen uit de evaluatie van het vorige thema. Die laat u zien waar iedere leerling staat. U weet dan ook of sommige leerlingen wat extra ondersteuning nodig zullen hebben (bv. een woordenlijst of een extra oefening). Of misschien moeten sommige taalfuncties nog wat langer worden geoefend. Neem daar dan voordat u aan het thema begint of tijdens het thema zeker de tijd voor.

ACTIVEREN VAN RELEVANTE WOORDEN EN CHUNKS

Als u een thema begint met woorden die al een tijdje niet meer aan bod gekomen zijn, is het verstandig om tijdens een herhalingsweek alvast de relevante woorden en chunks te herhalen.

Observeer in die week hoe de leerlingen de woorden beheersen. Begrijpen ze de woorden (met of zonder illustratie)? Kunnen ze de woorden al reproduceren? Of kunnen ze ze al toepassen in een communicatieve context? Hou rekening met dit niveau en de verschillen tussen de leerlingen, zodat de doelstellingen van het nieuwe thema realistisch en haalbaar zijn.

INTRODUCTIE VAN HET THEMA

Vertel aan het begin van het thema kort wat de leerlingen gaan leren. Gebruik hiervoor bijvoorbeeld de can do-statements uit het portfolio. Vraag de leerlingen wat ze daarvoor nodig hebben (woorden en vaardigheden) en wat ze zelf al aan kennis hebben.

U kunt hierin nog een stukje verder gaan en bij de start van het nieuwe schooljaar aan de leerlingen vragen wat zij graag zouden kunnen zeggen en schrijven in de buurtaal. Dat kunt dan in de thema's verwerken.

Op deze manier betreft u de leerlingen in hun leerproces. Ze zien wat ze al kunnen, wat ze nog moeten leren en wat er getoetst gaat worden.

NIEUWE STOF AANBIEDEN EN OEFENEN

Bied de nieuwe stof gestructureerd en gevarieerd aan. Gebruik de activerende werkvormen in het voorbeeldmateriaal gerust bij meerdere thema's. Leerlingen kunnen zich dan focussen op de nieuwe woordenschat of grammatica in plaats van op de nieuwe oefening.

Zorg dat de leerlingen voldoende de kans krijgen om de nieuwe stof te oefenen, zowel passief (*luisteren en lezen*) als actief (*spreken en schrijven*). Inspiratie hiervoor vindt u bij de praatplaten, de liedjes en versjes, de werkbladen en de spelletjes in de map.

Voor de spelletjes geldt: Houd ze zo eenvoudig mogelijk. Vaak gaan leerlingen in de eigen taal het spel spelen omdat het te ingewikkeld is óf omdat er tijdens het spel een hoger niveau verwacht wordt (kunnen spreken, terwijl ze de woorden vooral receptief beheersen). Zorg dat de leerlingen alle "bagage" hebben om een spel zelfstandig te kunnen spelen. Dan zullen ze met meer zelfvertrouwen de doeltaal gebruiken.

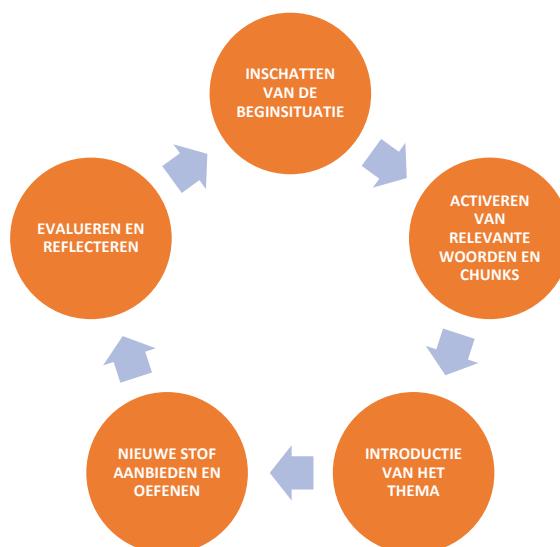
EVALUEREN EN REFLECTEREN

U kunt het thema afsluiten met een communicatieve taalkaak. In de map vindt u bij ieder thema een aantal voorbeelden op verschillende niveaus. Bij de allerjongsten zijn taken misschien nog iets te moeilijk. Laat hen vooral een goede basiswoordenschat opbouwen.

In het portfolio kunt u registreren of een leerling een bepaalde vaardigheid beheerst. Dit hoeft niet alleen aan het eind van een thema getoetst te worden, dit kan ook met een tussentijdse evaluatie of observatie (bijvoorbeeld: *ik kan een liedje zingen*).

De formatieve evaluatie heeft als hoofddoel te analyseren wat de leerlingen al beheersen en bij welke vaardigheden zij nog hulp nodig hebben. Het geeft een duidelijk beeld van waar de leerlingen in hun taalontwikkeling staan. Gebruik deze informatie bij de start van het nieuwe thema.

Reflecteer (net als aan het eind van iedere les) met de leerlingen over het leerproces. Wat hebben de leerlingen geleerd? Wat kunnen ze al? Wanneer en hoe kunnen ze dat toepassen?

5. SUGGESTIES VOOR EEN UITWISSELING MET EEN PARTNERSCHOOL

Een uitwisselingsproject met een partnerschool is ontzettend waardevol voor leerlingen die een buurtaal leren. De leerlingen kunnen binnen het project hun kennis van de taal en cultuur delen en toepassen.

Als de partnerschool in de buurt ligt, zijn er veel gezamenlijke activiteiten mogelijk, maar ook op afstand kan een uitwisseling zonder veel extra inspanning een goede aanvulling zijn op de lessen in de buurtaal. Hieronder vindt u een aantal suggesties voor het opstarten en invullen van een uitwisselingsproject.

5.1 HET VINDEN VAN EEN PARTNERSCHOOL

Om een uitwisselingsproject op te zetten heeft u een partnerschool nodig. Er zijn voldoende regionale en internationale initiatieven, maar persoonlijke contacten kunnen soms nog efficiënter zijn:

- Heeft u al persoonlijk contact met een leerkracht uit het buurland? Misschien is hij of zij wel geïnteresseerd in een uitwisseling. Een goede samenwerking begint vaak bij een goede "klik". Als u dus een vriend, vriendin of familielid hebt die in het onderwijs werkt, is het zeker de moeite waard om eens te bespreken of jullie een project kunnen starten.
- U kunt ook op zoek gaan naar een partnerschool via een van de volgende initiatieven:
 - **Platform Spreek je buurtaal**
In het forum kunt u uw oproep plaatsen.
<https://www.spreekjebuurtaal.nl>
 - **Swap-swap voor scholen**
Dit platform biedt een virtuele ontmoetingsplek voor leerkrachten Frans, Duits en Nederlands die een uitwisseling willen organiseren voor hun leerlingen en op zoek zijn naar een partnerschool. U kunt hier gratis zoekertjes raadplegen van andere leerkrachten en zelf een zoekertje toevoegen.
<https://swap-swap.be/nl/voor-scholen/>
 - **E-Twinning**
eTwinning is de community voor scholen in Europa. Leerkrachten kunnen via het eTwinning platform met elkaar in contact komen, samenwerken en online en projecten organiseren. eTwinning faciliteert het digitale luik van een project. U kunt er uiteraard ook een fysieke uitwisseling aan koppelen.
<https://www.etwinning.net/>

5.2 ACTIVITEITEN OP AFSTAND

Een uitwisselingsproject hoeft niet groot en ingewikkeld te zijn om een positieve impact op de leerlingen te hebben. Uw lesprogramma is waarschijnlijk al vol genoeg. Met deze tips hopen we u op weg te helpen:

1. De belangrijkste tip voor het opstarten van een uitwisselingsproject is: *Begin klein en hou het eenvoudig!*

Start met een gezamenlijke activiteit per trimester die binnen uw eigen lesprogramma past. U kunt denken aan:

- **Zich voorstellen via een fotoalbum**
Leerlingen vinden het heel leuk om eens zichzelf, hun beste vriend of vriendin of de school voor te stellen via een "echt" fotoalbum. Ieder krijgt een taak en u zult merken dat de leerlingen juist doordat het voor een ander is, nóg beter hun best doen voor een goed en mooi resultaat.
- **Raadsels**
Laat de leerlingen in eenvoudige taal zichzelf beschrijven (lichaam & kleding) zonder hun naam te noemen. De leerlingen van de partnerschool proberen op de meegestuurde klassenfoto te raden om wie het gaat.
- **Onze top 3!**
Maak een top 3 van Sinterklaas- of kerstliedjes in de eigen taal. Zing deze met de klas in en stuur ze naar de partnerschool. Dit kan ook met video's, kunstwerken enzovoorts.
- **Ons kunstwerk.**
Heeft u een lessencyclus over een bepaald project gegeven? Zijn de leerlingen trots op iets wat ze hebben gemaakt? Maak er een fotoverslag of een vlog van en stuur het naar de partnerschool. Voeg eventueel nog informatie over de artiest en een stappenplan voor het kunstwerk, zodat de leerlingen in het buurland dit ook kunnen maken.
- **Mijn favoriete...**
Korte filmpjes over "favorietjes", zoals mijn favoriete plek, mijn favoriete vak, mijn favoriete woord, mijn favoriete dier...Leerlingen kunnen het filmpje met een smartphone op school of thuis opnemen.
- **Brieven en kaarten**
Uiteraard zijn de handgeschreven brieven en mooi versierde kaartjes altijd een succes. Vooral als er een grote envelop met de post komt. Leerlingen vinden het vaak heel leuk om "moeilijkere" authentieke brieven te kunnen lezen. Ze beseffen dan vaak dat ze meer begrijpen dan gedacht.

De meeste van deze werkvormen zijn al mogelijk vanaf pré A1-niveau. Werkt u met hogere niveaus, dan kunt u de presentatie wat langer maken, met wat meer details. Of laat de leerlingen een reden geven waarom iets of iemand hun favoriet is.

Heeft u zelf nog ideeën? Post die dan op het [platform Spreek je Buurtaal](#).

2. Bespreek met uw collega van de partnerschool hoe u het liefst wilt samenwerken. Dat kan aan de hand van korte communicatieve activiteiten zoals hierboven beschreven of met een gezamenlijk thema. Inspiratie voor thema's bij een uitwisselingsproject vindt u op etwinning.net (zoekwoord inspiratie)

3. U kunt ervoor kiezen om leerlingen een-op-een te koppelen. Iedere leerling heeft dan zijn of haar pen vriend. Soms is dat wat ingewikkeld, doordat het aantal leerlingen niet gelijk is en soms klikt het niet zo tussen twee leerlingen. Een eenvoudig alternatief is alle activiteiten klassikaal te organiseren. Krijgt u dus brieven van de partnerschool? Laat de leerlingen 2 of 3 brieven lezen en hang ze daarna op, zodat alle leerlingen wat meer te weten kan komen over hun partnerklas.

4. Zorg voor een afwisseling tussen communiceren in de thuistaal en in de vreemde taal. Op deze manier kunnen de leerlingen afwisselend iets delen in de vreemde taal en de eigen taal.

5.3 ACTIVITEITEN TIJDENS EEN SCHOOLBEZOEK

Als het mogelijk is om de partnerschool te bezoeken, dan is dit zeker de moeite waard. De volgende activiteiten zijn goed te organiseren en uit te voeren met een grote gemengde groep:

- **Speurtocht "mijn school"**

Laat de bezoekers de school ontdekken door een speurtocht door de school te organiseren. Geef daarbij opdrachten waarbij ze het dagelijkse schoolleven beter leren kennen.

- **Speurtocht "mijn woonplaats"**

Laat de leerlingen van de ontvangende school een speurtocht maken (met een routebeschrijving, met foto's of met quizvragen). Laat de leerlingen steeds een groepje begeleiden, zodat er gemengde groepjes samenwerken.

- **Sportieve activiteit**

Speel samen een regionale of nationale sport.

- **Samen eten met regionale of nationale specialiteiten**

Laat alle leerlingen in een grote ruimte of buiten samen eten. Zorg ervoor dat beide scholen specialiteiten meenemen. Laat de leerlingen er wat uitleg bij geven.

- **Gezamenlijk kunstwerk**

Werk samen aan een kunstwerk, bijvoorbeeld "onze ideale stad", waarbij Duitse en Nederlandse leerlingen op een lange rol papier ieder een deel van de stad (gebouw en natuur) maken. De leerlingen van de twee scholen werken door elkaar. Aan het eind van de dag kunt u het kunstwerk doormidden knippen, zodat iedere klas een deel kan meenemen.

- **Vrij spelen**

Deze activiteit staat als laatste, maar is zeker niet te onderschatten. Zet in een grote ruimte een aantal "stations" met spelletjes en laat de leerlingen gewoon samen spelen. Zorg dat er variatie is in bewegingsspelletjes en meer rustige spelletjes. Laat de leerlingen zelf kiezen en maak dus geen "verplicht" circuit. Neem als leerkrachten wat afstand en u zult merken, dat de leerlingen vanzelf gaan communiceren. De een zal wat meer observeren, de ander zal meteen in actie gaan; geef ze hiervoor de ruimte.

Op het platform [Swap-Swap](#) vindt u nog veel meer ideeën en tips voor een uitwisseling met een partnerschool.

Zorg er in ieder geval voor dat u de dag niet volplant.
Geef de leerlingen de tijd om indrukken op te doen en op hun eigen tempo het geleerde toe te passen.

En vooral.... Veel plezier!

ZES PRAKTISCHE TIPS

1. Geef veel complimenten

Met complimenten bevestigt u dat uw leerlingen op de goede weg zijn. Dit geeft meer zelfvertrouwen en zal ervoor zorgen dat de kinderen de lessen leuker vinden en steeds meer initiatief durven tonen.

2. Zorg voor visuele ondersteuning

Hang de woordkaarten op A4-formaat op in de klas. Creëer bijvoorbeeld een speciale buurtaalhoek. Hier kunt u eventueel ook een thematafel zetten. Als u woorden (van meerdere thema's) in woordschema's plaatst, bevordert dat de woordenschatuitbreiding van de leerlingen. Zij leren op deze manier de woorden in nieuwe verbanden te zien.

Voorbeelden van woordschema's vindt u in deze map. Ze zijn ook downloadbaar via: <https://www.rezulto.nl/praktijkmateriaal/>

3. Geef positieve feedback

Iedereen maakt fouten. Dat hoort bij ontwikkeling. Het heeft echter geen zin om iedere fout te benadrukken of te verbeteren.

Als leerlingen fouten maken, gebeurt dat omdat ze nog in het ontwikkelingsproces zitten. Het kan ook zijn dat er iets niet goed is begrepen. Het is dan belangrijk om eerst te kijken of u dit anders kunt uitleggen of extra kunt oefenen.

4. Reageer positief op de thuistaal

Als er vertrouwen is en u een goede relatie met de kinderen heeft, willen zij vaak graag communiceren. Vaak gebeurt dat in hun enthousiasme in hun thuistaal. Reageer hier positief op. Zeker als het in relatie is tot het thema dat behandeld wordt. Dat betekent dat de kinderen zich betrokken voelen bij wat u ze leert. Zij hebben alleen de woordenschat nog niet om alles te uiten. Daarnaast hoort u op deze manier van de kinderen wat er speelt. U kunt natuurlijk altijd hun verhaal kort verwoorden in het Nederlands (zeker als het onderwerp al aan bod is gekomen). Dat schat u zelf het best per situatie in.

5. Gebruik de doeltaal

Natuurlijk gebruikt u zelf het liefst zo vaak mogelijk de doeltaal. Immers, hoe meer ze de doeltaal van u horen hoe meer ze in contact komen met die taal. Het is daarbij wel belangrijk dat u uw taalgebruik aanpast aan het niveau van de kinderen. Let eens op de instructie. Is deze duidelijk en konden de leerlingen snel aan het werk? Of moest u overschakelen naar de taal van de leerlingen? Als u toch vaker dan gewenst de eigen taal gebruikt in de klas, leg dan een briefje op uw bureau met DOELTAAL. Dat helpt vaak om toch weer die taal te gaan gebruiken.

6. Herhaal, herhaal, herhaal

Laat de leerlingen veel en gevarieerd oefenen. Laat woorden ook cyclisch terugkomen in verschillende thema's. De praatplaten en werkbladen helpen u daarbij.

6.1 DE MAKERS

Het didactisch voorbeeldmateriaal van het project *Spreek je Buurtaal* is ontwikkeld door Petra Roël en Bianca Versteeg van [Bureau NVT](#).

Voor het taalportfolio en de streefdoelen is gebruik gemaakt van het Europees Referentiekader.

De praatplaten zijn gemaakt door Richard Bijloo van [Tekenteam](#).

De Duitse vertaling is verzorgd door Derk Sassen van [DNL Taalservice](#).

6.2 BRONNEN

Council of Europe (2018). *Common European Framework, Companion volume with new descriptors*
<https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989>

SLO (2020, 23 april). *Companion Volume van het ERK*
<https://www.slo.nl/thema/vakspecifieke-thema/mvt/companion-volume-erk/>

Boetje, J. (2018). *Cyclisch leren en onderwijzen van woordenschat* (jaargang 105 5)
<http://www.lttijdschriften.nl/ojs/index.php/ltm/article/view/1827/1434>

Jansen-Scheepers, L. (z.d.). *woordenschatspelletjes*
<http://lessenvanlisa.nl/idee-n/taal/woordenschat.html>

Lybaert, C. (2016, 1 november). *tussendoortjes voor de NT2-klas*
https://issuu.com/tijdschriftfons/docs/fons3_lowres2

van den Nulft, D., & Verhallen, M. (2009). *Met woorden in de weer* (Herz. ed.).
Bussum: Coutinho.

van den Nulft, D., & Verhallen, M. (2019). *Woordschema's en kwaliteitskaarten*
<https://www.rezulto.nl/praktijkmateriaal/>

Taalunie (2019). Digitaal platform Mijn NVT
<https://mijnnvt.taalunie.org>

Swap Swap (2018). Digitaal platform voor uitwisselingen
<https://swap-swap.be/nl/awpcp/>

Nuffic. Lesmateriaal voor Duits op de basisschool
<https://www.nuffic.nl/onderwerpen/lesmateriaal-duits-op-de-basisschool/>

7. EXTRA WERKVORMEN

De volgende spelletjes kunt u vanaf pré A1-niveau gebruiken om woordenschat te oefenen. Doe ze steeds eerst klassikaal met grote woordkaarten of, indien mogelijk, met concrete voorwerpen.

U kunt de spelletjes moeilijker maken door meer woorden te gebruiken, door woorden van verschillende thema's te gebruiken of door een tijdlimiet in te bouwen.

7.1 SPELEN MET WOORDEN

1. voeldoos

In de doos zitten allemaal voorwerpen. Laat de kinderen de voorwerpen voelen en op deze manier kennismaken met het thema.

2. rara, wat is dit?

Geef een beschrijving van een flashcard en laat de leerlingen het woord raden.

3. wat is weg (kimspeel)

Leg de kaarten op een rij. U laat de leerlingen goed kijken. Dan doen ze hun ogen dicht. Neem een kaart weg en laat de leerlingen raden welke kaart weg is.

4. lettergrepen klappen

Wijs een woordkaart aan op de woordmuur en klap met de leerlingen de lettergrepen van het woord.

5. de goede volgorde

Leg de woordkaarten door elkaar op de grond. U noemt een serie van 3 of 4 woorden. De leerlingen leggen de kaarten neer in de volgorde zoals u die heeft genoemd. Hierna kunt u zinnen opzeggen of een verhaaltje vertellen waarin de kaarten voorkomen. Deze moeten dan ook in de goede volgorde worden gelegd.

6. woorden meppen

Leg de woordkaarten op tafel. U (of een van de leerlingen) noemt een woord. De andere leerlingen meppen erop met een vliegenmepper.

7. ren je rot

Hang de woordkaarten door de klas/de speelzaal. U vertelt iets over een woord of zegt een zin met een van de woorden erin. De leerlingen rennen naar de juiste kaart.

8. koppelen

Geef iedere leerling een kaartje. De leerlingen lopen rond. U zegt: *Sta stil*. De leerlingen staan stil. U zegt dan: *Koppel*. De leerlingen gaan op zoek bij wie ze horen, bv. dezelfde woordkaarten, illustratie en woordbeeld, of vraag en antwoord.

9. woordweb

Laat een praatplaat of een nieuw boek zien dat aansluit op de geleerde woordenschat. De leerlingen bedenken aan de hand van de illustratie waar het boek over kan gaan. Zorg er dus voor dat er op de cover/praatplaat voldoende woorden staan die al zijn aangeboden. Schrijf de woorden in een woordveld

10. ik ga op reis en neem mee...

Dit spel is vanwege de herhaling heel geschikt. Doe het spel eerst met woordkaarten en daarna zonder. U kunt dit spel bij diverse thema's inzetten:

- Ik ben in de klas en ik zie...
- Ik woon in mijn huis met...
- Ik ga naar de supermarkt en ik koop...
- ...

11. op betekenis sorteren

Gebruik een tiental woordkaarten van vorige thema's. Laat de leerlingen de kaarten sorteren. U vraagt aan de leerlingen waarom deze kaarten bij elkaar horen (bv. kleur, mensen/dieren/dingen,...). Vaak zijn er meerdere categorieën mogelijk, dus kunt u deze ook bespreken.

7.2 LUISTEREN

Het is niet alleen belangrijk om te begrijpen nieuwe woorden te leren (begrijpend luisteren), maar u kunt de leerlingen met de woordkaarten ook onderscheid leren maken tussen de klanken, woorden en zinnen.

12. klanken sorteren

Sorteer met de leerlingen de kaarten die met dezelfde letter/klank beginnen.

13. woorden/woordgroepen onderscheiden

Beschrijf een illustratie en de leerlingen kiezen:

- *Peter gaat naar school/naar oma.*
- *Alicia koopt een vis / fiets op de markt.*

14. welk woord heb je gehoord?

U legt een aantal woordkaarten op de tafel. U zegt een zin. Welke woorden of welke woorden hebben de leerlingen gehoord? De leerlingen wijzen de juiste kaart(en) aan.

7.3 GESPREKKEN VOEREN

Woordkaarten kunnen uitstekend gebruikt worden voor het oefenen van gespreksvaardigheid.

15. twee waarheden en een leugen

Laat de leerlingen 3 woordkaarten pakken. Bij iedere kaart zeggen ze een zin of vertellen ze een korte anekdote. Bij een van de kaarten vertellen ze een leugen. De andere leerlingen raden wat de leugen is.

16. woordketting

Zorg voor veel verschillende woordkaarten. Leg deze in het midden of hang ze op het bord. Leerling 1 pakt een kaart en zegt het woord. Leerling 2 pakt een kaart die hij associeert met het eerste woord en noemt de twee woorden.

Deze oefening is niet alleen een goede woordenschatoefening, maar ook een goede voorbereidende spreekoefening. Het helpt leerlingen te reageren op elkaars input.

17. een lang verhaal

Alle kaarten liggen in het midden. Leerling 1 pakt een woordkaart en zegt een zin met dit woord. Leerling 2 pakt een nieuwe woordkaart, herhaalt de zin van de eerste leerling en vult deze aan met een nieuwe zin. Ga zo verder met de andere leerlingen. Bij wat oudere kinderen kunt u proberen er een verhaal van te laten maken.

18. de winkel van Sinkel

Gebruik verschillende woordkaarten of concrete voorwerpen om de leerlingen iets te laten kopen in de magische winkel van Sinkel. Geef leerlingen hierbij extra opdrachten, zoals: *je ben een lastige klant, je bent een heel beleefde klant, je bent een ongeduldige verkoper, je wil een heel specifiek cadeau kopen,...*

19. gevonden voorwerpen

Zorg dat u van ieder woord 2 woordkaarten heeft of een concreet voorwerp en een woordkaart. Leerling 1 beschrijft aan leerling 2 wat hij kwijt is. Leerling 2 mag eventueel vragen stellen en probeert zo te raden welk voorwerp het is.

20. toneel

Een van de leukste activiteiten om woordenschat en communicatieve vaardigheden te herhalen is door de leerlingen korte toneelstukjes te laten schrijven. Inventariseer met de klas wat ze al weten in de doeltaal. Schrijf dit op een groot bord en hang, waar mogelijk, de woordkaarten erbij. Laat de leerlingen nu per groepje een scene schrijven. Een titel waarmee veel mogelijk is, is bv. *Op reis door Nederland*. Ieder groepje kiest een Nederlandse stad. Hier gebeurt steeds iets binnen een gegeven thema, bijvoorbeeld eten of kleding. Het gehele toneelstuk kan worden opgevoerd tijdens een schoolfeest of bij een uitwisseling met de partnerschool.

het fruit

Selecteer de **woorden** en vul je 'eigen' woorden in.

Sleep **plaatjes** in het woordweb, bijvoorbeeld uit Google Afbeeldingen.

Maak plaatjes **groter of kleiner** door aan een hoekpunt te trekken.

de appel

de banaan

de druiven

het formaat

groot

klein

schreeuwen

roepen

praten

fluisteren

winkelwagentje

boodschappen doen

boodschappentas

boodschappen